

FOAIE

пентрѣ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ,

№. 6.

Duminesă 9. Februarie.

1841.

КЪ СЪТОРІА.

(Капет).

2-мѣ Ла съпѣтатѣ челор че се късьтореск. Ка съ ажѣпцем прин късьторіи скопѣл чел дорит, де липсъ есте, ка чеї че вреѣ а се късьторі съ айвѣ дптреага съпѣтате, ші пзмаї атѣпчае вор прѣсі прѣчїї, де наре аша зїче Ізвенал *Gratum est, quod patriae civem populoque dediti, si facis ut patria sit idoneus, utilis agris, utilis et bellorum, et pacis rebus agendis.*

Нѣ есте де липсъ а арѣта, кѣмкѣ дппрезпарѣ трѣпѣскѣ есте зп акт, каре челе маї тѣлте пѣтері патрале пофѣще, ші знде песте сѣмѣ се фаче, рѣсіпѣще. Пентрѣ ачѣеа ші стоарчерѣ змѣзѣлїї прѣсітоаре пзмаї атѣпчае дпчѣпе, кѣнд трѣпѣл аѣ ажѣпс хотѣрѣта са крѣщере, ші де лок дпчѣатѣ, кѣм бѣтрѣлѣцѣле дпчѣп а адѣче слѣвїчїзле. Пентрѣ ачѣеа пѣтерѣ сѣмѣндїї сѣаѣ асѣмѣнат кѣ пѣтереа фокѣлїї вїедїї; ші пѣ фѣрѣ дрептате, кѣчї пзмаї о вѣрсарѣ а сѣмѣндѣї ла непотрївїт тїмп адѣче маї марѣ слѣвїчїзле, пекѣм дпкѣ Галенѣс аѣ обсерват, де кѣт чеа маї пѣтернїкѣ словозїре де зѣпѣ; а еї лѣкрарѣ се дптїнде пѣлѣ ла сѣфлет, ші де ачѣеа есте зїкала веке: „Тоатѣ вїетатеа есте дѣпѣ дппрезпарѣ трїстѣ“ — Трѣмѣ-

рѣтоареле трїкпїрї, каре сѣвт дппрезпарѣ се сїндѣск, аратѣ пѣтернїка тїшкарѣ а дпвїсторѣлїї фок дп вїпеле шї пѣвреде поастре, шї дпфрїкошателе зрѣтѣрї, каре се вѣд ла ачѣеа, карїї ачѣеста повїлѣ змѣзалѣ дп непотрївїтѣ време, шї фѣрѣ скоп рѣсіпѣск, сѣлїт довадѣ дѣствѣлѣ а дптемеїа ачѣеста *).

Оамѣнїї карїї сѣ късьтореск волнавї пѣшеск на кѣрарѣ ла шортѣнт, шї пѣ пзмаї сїнгѣрї не сїне се стрїкѣ, чї шї пѣрїцїї сѣмѣтоасе дппѣртѣшеск воала, ба шї дпсѣшї прѣчїї, карїї дїп пѣрїпїцїї волнавї се паск, пре кѣм вом ведѣ маї ла вале, вор хѣрѣсі воала пѣрїпїцїлор, вор фї пѣпѣтїпїонїї, скѣрїцї ла вїадѣ ш, а. Дѣкѣ ва фї волнавѣ вѣрватѣл, пѣ ва пѣтѣ дпдѣствѣла тѣїерѣ, шї аша гѣлчѣлї, шї процѣсѣрї де дѣспѣрїцїрї се паск, їарѣ дакѣ ва фї волнавѣ пѣваста, вѣрватѣл, се ва дпгредонїї дѣджїса, ва змѣла ла алтеле, шї аша се рѣсіпѣще аверѣ, шї се прѣпѣдѣск фамїїїе. — Дела късьторїї дарѣ ар трѣвїї онрїцї 1-о Чеї че пѣтїмеск де воале греле первоасе, прекѣм есте епїлѣпсїа (воала марѣ) 2-о Карїї пѣтїмеск де зѣкѣ-

*) *Bezi* Васїя Антропология: Дѣспре фѣнїцїї-ле сѣкѣзале.

търі, ши де офікъ, маї вѣртос дакъ аче-
стѣ сѣнт дела пѣрїнци хъръзїте. 3-а Къ-
рора сѣнт пѣрїциле прѣсїтоаре смїнтїте,
саѣ стрїкате, фемеїле, каре пѣтїмеск де
поала алѣ петѣмѣдїтоаре! іарѣ маї вѣр-
тос а 4-лѣ карїї пѣтїмеск де воале ліпї-
чоасе, ши хъръзїтоаре п. е. тот фелѣла де
венерїї, ленрѣ, вѣзе реле, скрофѣде (гѣлчї),
росѣрї (артрїтїс), подагра, каркїрома (ракѣ,
фѣлѣ) патїма де петрїї, ши алтеле каре
ла локѣла лор се вор дескрїе. А 5-а де-
ла късѣторїї ар тревзї ши ачеїа опрїдї,
карїї аѣ трѣїт десѣрѣпат, ши нѣаѣ сторс
тоате пѣтерїле, къчї ачештаї пѣ сѣнт маї
мѣлт вреднїчї а дїдестѣла неваста:

Et jacet in medio sicca puella thoro
Viribus huic operi non est.

3-лѣ Ла дїпрѣмѣтата іѣвїре а
челор че врѣѣ сѣ се късѣторѣскѣ.
Фїнд къ пїтїк маї мѣлт пѣ поате адѣче
спре дїмѣлдрѣ вївї попор сѣмѣтос, де-
кѣт дїпрѣмѣтата іѣвїре а късѣторїдїлор,
де ліпсѣ есте, ка іѣвїрѣ ла аленѣрѣ соѣѣ-
лѣї вїеѣї чед дїпѣжїѣ лок сѣ цїпѣ, — іѣвї-
рѣ есте кондїментѣла късѣторїеї, ши патѣ-
ра, карѣ пѣ врѣ сѣ аїѣѣ, ка чеї късѣто-
рїдї трѣїдаві ши къ посоморѣте мїде сѣ
дївредїпѣвѣѣ, аѣ цїїт вїне дїтревїїнца
ачеста кондїмент, ка сѣ пѣ се паскѣ рѣа-
дѣ пеплѣкѣтѣ. — „Декѣте орї, зїче Франк,
„вѣд еѣ вї темперамент лепенш, посомо-
„рѣт, сїмѣсск дїл мїне о чертаре а къде-
„та, къткѣ мѣтѣса ар фї дїтередїшат вѣр-
„ватѣла дїл врѣме непотрївїтѣ, ши къткѣ
„татѣла сѣѣ жѣмѣтате адѣрмїт ар фї мѣл-
„дѣмїт мѣїерѣ“. Копїї, каре пѣ дїл іѣвїре,
чї дїл дївѣрѣдїшарѣ даторїндеї се паск,
аѣ ачееа трїстѣ къѣтѣтѣрѣ, ка кънд пѣ
лѣр фї пе плак къ се афѣл дї ачеастѣ лѣме

а жѣка рола лор датѣ, ши слѣжеск пѣмаї а
вмплѣ шепеле вїеѣї оменешї. Сѣ късѣ-
тѣм ла роада ачелор късѣторїї, каре сѣнт
дїкѣїате дїл конвенѣїї, ши къ кондеїѣла дїл
мѣлѣ скрїїнд тоате дїфѣреле дїл каре се
къпрїнде зѣстра, ши пе вор конвїїнде, кът
къ пѣ еї дестѣла о сїстематїкѣ, ка сѣ грѣ-
їеск аша, дївѣрѣдїшаре а пѣвѣстїеї, ка сѣ
прѣдѣчет оашенї, кърора апѣкърїле челе
маї марї ши вїоїмѣ чеа че се чере дела
четѣденї вѣпї сѣ пѣ ле ліпсѣскѣ, чї дїкѣ
тревѣе ачела кондїмент каре сѣї аїїцѣ,
ши сѣ ле дѣе фок, ши ачеста есте аморѣл.
Копїї аморѣлѣї, карїї акѣта маї мѣлт а-
ѣарѣ де късѣторїї се паск, тотѣѣзна саѣ
деосевїт прїп о осевїтѣ вїоїме ши веселѣ
къѣтѣтѣрѣ, карѣ жѣрѣзїторїї дїл даторїн-
дѣ асешѣмѣндѣсе къ пїде аѣтомате, пѣ
ле къпоск. — Ши къ адевѣрат фїеѣде-
каре іѣвїтѣр де оменїре тревѣе сѣ фїе дї-
грїжїт дїл тїмѣрїле поастре, вїде мѣлте
късѣторїї сѣнт пѣмаї конвенѣїї, ши мод
де а се дївогѣдї ши а трѣї маї вїне, ка
пѣ кътва актѣл прѣсїрїї дїтре късѣторїдї
сѣ се чакѣ вї механїсѣм фѣрѣ сїмѣїре! —
Аш пѣтѣ сѣ дїшїр аїчї о мїе де жерт-
фе а капрїчелор ши а іѣвїреї де арїїнт пѣ-
рїптенѣїї, каре опреск аморѣл наїдїлор сѣї,
де мѣр фї скопѣл сѣ дївѣцѣ моралѣ. —

Пентрѣ ачееа Стѣпѣлїрѣ, Дрегѣторїї,
їарѣ маї вѣртос преодїї сѣ фїе дїсѣрѣчїнаїї
а дїпашїта късѣторїїле, дїтре чеї че се
їѣвѣск, ши а рѣстрїїнде пѣтѣвѣрѣ пѣрїнѣїлор,
пї а тѣторїлор дїл алѣнѣрѣ вѣрѣаїлор
пентрѣ фїїчеле сале, сѣ пѣ се дїтїндѣ
прѣ де парте, чї о алѣдере потрївїтѣ, ши
къ мїнте тот дѣѣзна сѣ афѣл лок.

Статѣлї пѣ есте дестѣла а дїпгїжїї
пентрѣ коаште, потрївїте, ши сѣмѣтоасе

късьторіи, чи ел тревѣ съ каѣте, ши съ поръчѣаскъ, ка чеі че се късьторескъ съ фіе тинърїѣ днвѣдаці деспре челе маі де къпътеніе обжете ши темейрї а позлї съѣ стат. Ачеаста ар тревѣи съ се ѡакъ прїп Преодї вреднїчі, карї аѣ тоатъ ваза прїп торал днтрет ши дрѣпта къчернїчіе ла попорѣнїи съї. Ачештѣ се вор днсьр-чїна а прегѣтї фетїда, къмкъ а еї даторїе есте а дндепѣрта смїнтеле вѣрватѣлї прїп влѣдѣвѣда, ши прїп нефѣдарика іѣ-вїре кътрѣ дѣпсѣл; къмкъ еї съ къвїнѣ съ айѣ рѣдаре статорнїкъ кѣ вѣрватѣл съѣ, къчї ачеста фїнд де тѣлте орї де валзрї-ле тревзрїлор ши а слѣжвѣї сале апѣсат, пѣї ва венї тот рѣзѣнд днпайнте: Тревѣе прегѣтїтѣ фетїда, къмкъ дѣпѣ къзпнїе еа пѣ е маї тѣлт че аѣ фост пайнте, чи дн тот чеасѣл поате къдѣ дн старѣ вїнекъ-вѣпнтатѣ, дн каре старе іа пѣпѣмаї кѣ вѣрватѣл съѣ, чи кѣ днсаши дѣлчеа са патрїе пѣшапце дн легѣтзїндѣ ка пѣртѣтоарѣ зпнї четѣдеан. Маї днколѣ еа ва дн-вѣда че аре де а пѣзї сѣвт днгреонаре, адекъ съ се пѣзѣскѣ де тѣпнїе, де тѣлт ши остепнїтор лѣкрѣ, де прѣ тѣлта днвреднїшаре, де прївегерї пѣла валзрї, адзпѣрї, зпде зпшор с'ар пѣтѣ вѣтѣма ши лѣпѣда роѣл. Ісе ва пѣне ла інїтѣ, къмкъ до-рѣл пѣптечелѣ съѣ, днкъ пѣпѣ есте дн трѣпса сѣлѣпнїт пѣ тревѣїе прївїт ка о днкегаре де сїпце, чи ка зп от вїѣ ши нар-те а статѣлї. І се ва деслѣнїи, къмкъ даторїнда тѣпѣскѣ чере, ка ачела, пе каре еа лаѣ пѣртат дн поала са, съ фїе ши хрѣпнїт кѣ лаштеле тѣпнѣса; дн зртѣ чеї че вор съ се късьторѣскѣ, аѣ а цїі към-къ еї сѣпнт даторї зпѣл пе алѣл съ а-скѣлте, съ се оменѣскѣ, съ слѣжѣскѣ, ла

воале, ла прїмеждїи съ се ажѣте, съ се каѣте; ши къмкъ ачѣаста пѣзїнд, вор аѣла вїне-къвѣпнтарѣ Домпѣлї; вор форма о фамї-ліе порокоасѣ, де тоці чїпстїтѣ ши предѣ-тѣ; вор креѣце прѣпчї вѣпнї, іѣвїторї де релїціе ши де оменѣре ши четѣдѣнї аде-вѣраці, към патрїа ши статѣл дѣла дѣп-нїи чере ш. а. де каре дн алт лок.

Ка съ атїпг тоате, че почѣ да пѣптрѣ чеї че се късьторескъ, маї есте днкъ а арѣта, кънд пот чеї късьторїдї тѣгѣдѣї зпѣл алѣзіа даторїнда късьторѣскѣ. Аїчі поате фї къ воїѣ ста днпайнтѣ тѣлтора пе ащептат. Днсь фїнд о прїчїпѣ, карѣ де атѣтѣ орї днпайнтѣ фецелор вїсерїчѣдї вїне, сокотескъ къ пѣ воїѣ грѣшї а атїпце чева ши деспре ачѣаста. Вѣрватѣл поате тѣгѣдѣї трївѣтѣл късьторїи тѣїерїи сале, дакъ есте слав дїп врео воалѣ пѣмаї рѣ-дїкат; дакъ прїп тѣлта гѣндїре, ши лѣ-краре с'ар сїпдї остепнїт; дакъ тѣїерѣ ар фї волпавѣ, греоапѣ, пѣскѣтоаре, лѣптї-тоаре; дакъ ар волї де о воалѣ лїпчоасѣ саѣ греѣоасѣ; дакъ ар фї дн кърѣденїе; дакъ ар авѣ пѣрѣїле прѣсїтоаре греѣоасе. Мѣїерѣ поате тѣгѣдѣї трївѣтѣл късьто-рескъ вѣрватѣлї, кънд есте дн кърѣденїе, греоапѣ, пѣскѣтоаре, саѣ волпавѣ; кънд вѣрватѣл ар вреа ачѣаста днтр'о позїціе пѣтѣреї саѣ дрѣптеї къвїпнїці днпротївїтоаре, карѣ тѣїерѣ ши кътрѣ вѣрват тотѣзпна аре а о пѣзї пѣжїтїпѣтѣ. Ла ачѣстѣ тревѣїе съ ваѣце фоарте вїне сѣмѣ, дн прї-чїпї ши процесѣрї де късьторїи ачѣеа кърора се къвїне, ка съ деслѣжѣскѣ зпѣї, саѣ алтеї пѣрѣї, къмкъ дн апа старе аре фїе-щекаре парте дрѣтѣл съѣ ал пѣзї. —

Dr. Vasch.

ДНВЪЦЪТОРІЪЛ.

Днвѣцѣторіѣ, даскал, професор ши кѣте алте пѣмрї а ле ачелор вѣрвацї, карї се дндатореазъ не сїне а се кѣпрїнде кѣ едѣкаціа ши тотдеодатъ кѣ проконсіреа тїперїмїї, дакъ веї кѣзта, еле сѣшт пѣмрї сїнонїме, днтре каре пѣцїпъ деосївіре веї асла. Кѣ тоате ачестеа, зпїї дн времїле маї поазъ воїрѣ, ка пѣмрїеа де даскал сѣшт каре вѣтрѣшїї пошрїї днделег зп ом, че цїе орѣндїзіала вїсерїчїї ши днвацѣ ши не тїперїме чева дїп цїїнделе елементаре, а четї, а сврїе, сѣ се естїпескъ кѣ тотѣл; дн локѣл ачеїї пѣмрї зрмѣ маї днтѣїѣ дн Банат тїтѣла де „днвѣцѣторїѣ“, дн о сферѣ маї лѣдїтѣ ши маї пѣлт респектатѣ; іар' професор с'аѣ зїе пѣпъ авѣма ла пої сїнгѣр чеї карїї даѣ їнстїтѣдїе дн цїїнда де граматїкѣ ши дела ачеаста дн сѣе дн тоате цїїнделе прескрїсе пентрѣ гїмпазїбрї, колецѣбрї, академїї, зпїверсїтѣдїе. Фїе; кѣ ачест прїлеж сѣ пѣмїя ши пої „днвѣцѣторїѣ“ не ачеїа, карїї сѣшт днсѣрчїнацїа да цїїнделе елементаре ши кредереа дн анїї чеї маї крѣзї аї прѣчїеї, тодї чеїлацїї сѣ вїе сѣшт пѣме де „професорї;“ іар' вреднїчїа ши а зпора ши алтѣра сѣ о тѣсѣрѣм дѣнѣ кѣте вор зрѣма ачї.

Челе маї днпалте прїнчїпе, темеїзрї але едѣкацїеї се редѣк ла зрѣмѣтоареле пѣктерї: 1) Деїдеантѣ ши-формеазъ тоате аплекѣрїме ши пѣтерїме дате днвѣдечелѣлѣї дела патѣрѣ. 2) Казѣ сѣ адѣчї днвоїре ши армонїе днтрѣ десволтарѣа ачелора, прїп деслѣшїрї лѣтѣрїте, фѣзїте дн пропѣрцїе кѣ ачесте пѣтерї ши амѣсѣрат кїемѣрїї, че поате авеа орї каре днсѣшї дела патѣрѣ. 3) Прїп орї че мїж-

лок, каре се поате сѣверї кѣ дрентѣрїле днвѣдечелѣлѣї, ка а зпеї фїїнде кѣ мїнте дѣрзїте, дндрентеазъ пѣтерїле децентате спре тоате, кѣте ле кѣпоаде мїнтеа кѣ сѣшт вреднїче де ом. 4) Чеа маї днпалтѣ а та цїпѣ сѣ фїе армонїа лїбертѣдїї оменешї кѣ мїнтеа! оменеаскъ, кѣчї не ачеаста се днтемеїазъ прѣдѣл чел морал, прїп зрѣмаре чеа маї днпалтѣ ши некондїїонатѣ вреднїчїе а омѣлѣї.

Дїп ачестеа кѣрѣ де сїне, кѣмкѣ ла орї каре їнстїтѣт де днвѣцѣтѣрѣ, шкоалѣ, саз зїї орї кѣм дї веї зїче, лѣкрѣл чел маї де кѣпетенїе есте адецереа а анна пѣмїділор днвѣцеторїї ши професорї. „Дела дестоїнїчїа ши кредїнчоаса днїїлївїре а дерегѣторїеї ачестора атѣрпѣ маї тоате. Орї знде сѣшт еї харнїчї, пѣ вреаѣ а ши прѣдета, ши прїп амѣтѣрїнда маї марїлор нот сѣ пѣш прѣцете аколо: челелалте зрѣмеазъ вїпеле де сїне. Пентрѣ ачеаста, днтре тоате мїжлоачеле де а днтемеїа, саз а цїнеа шкоале вѣпне, чел дїпѣлѣї есте днделеапта ши кѣ кѣдет кѣрат фѣкѣта адецере а днвѣцеторїлор. — Цїїндѣцѣ маре се аѣлѣ еа їчї колеа ши днпрѣвнатѣ кѣ о маре стрїкѣчїе моралѣ, дѣх ши талант днкъ сѣ аѣлѣ, днпрѣвнат кѣ левевїреа де а'шї днплїнї даторїа. Днсѣ токѣа ачеастѣ непотрївїтѣ потрївїре зре чеа маї стрїкѣчоаст їнѣлїндѣ дїп партеа днвѣцеторїлор асїпра тїверїмеї, каре токѣа дела дѣпшїї дншї адеантѣ кѣлтивареа мїндїї сале. Аша дѣлса (тїверїмеа) іартѣ вренелї марї де карактер ши де морал ачелора, ла а кѣрор талант е сїлїтѣ а се днкіна, ши маї не зрѣмѣ дншї іартѣ шиешї днсѣшї. Дечї дакъ ам пѣтеа зрѣма сїнгѣр дорїїмор ши идеалелор, де а

аѣла тот дивѣдеторі вѣнї, атѣпчї ар ѣрна ка, дп челе маї дппатте, прекѣт шї дпчеле маї де жос шкоале нїчї зпѣл съ нѣ ѳїе прїїмїт, деспре каре п'ам пѣтеа ѳї дпкредїндадї прїп дестѣле доведї, кѣмкѣ ел аре черѣтеле дпсѣнїрї дїдактїче, педагогїче шї морале. Дпсѣ тожма дп ачест пѣпкт аѣлѣ чеа маї маре грѣтате ачеїа, карїї сѣпт дпсѣрчїнадї а ашеза дпвѣдеторї. Дпсѣшн о шїїндѣ темѣїпїкѣ але ачелора че тревѣїе дпвѣцате, адесеорї шї дпсѣшн але челор елементаре, нѣ есте аша де тоате зїмеле кѣт ар креде чїнева. Дпсѣ методѣл шї маї адесеорї лїпсеце, — децентареа лѣзрїї амїпте, трептата пѣрчедере, пѣзїреа тѣзсрїї дптрѣ прелекцїї, — ѳѣрѣ де каре чеа маї маре шїїндѣ пѣдїп фолосеце дпвѣдечелѣзї, шї адесеорї чел маї прокопсїт есте чел маї недестоїпїк дпвѣдеторїѣ де тїперїме. Дар шї зїде се аѣлѣ тоате ачестеа, аколо лїпсеце лѣкрѣ де кѣпетенїе — їзвїреа, рѣзвпа, кредїнда, адесеорї шї кїпѣл кѣзїпчос де ашї кѣшїга вазѣ.“ (Nieme-
yer von der Organisation des schulwesens,
zweytes Capitel).

Деспре аша пѣтїдїї професорї съ тѣчем асѣдатѣ. Апої дар' каре ар ѳї пемерїта їкоанѣ а „дпвѣдеторїѣзї“?

Ачеаста есте о дптреваре, че маї папїте де пої аѣ дпвреднїчїтѣо падїї дптрѣцї де чеа маї калѣз десватере че аѣ пѣтѣт ѳї вреодатѣ асѣпра врезпнї лѣкрѣ дп лѣме. Нѣ воїм а доменї ачї пѣзма пе чеї веки, апѣмїт пе Грѣчї шї пе Романї. Дп пѣзкѣл ачеста нїчї дѣпшїї п'аѣ фост маї вѣнї, пѣнѣ ма о време, де кѣт Езропенїї дппайнте де веакѣл ал оптспрезечелеа. Пѣнѣ кѣнд аѣ ажзпс зп „Арістотелес а ѳї

респектат шї кїемат ла кѣртеа лѣї Фїлїп; пѣнѣ кѣнд ажзпсесѣрѣ ѳїїї Елїпїлор ашї дїнеа о деосївїтѣ порочїре кѣ пот аскѣлта пе зп даскал ка Плато; пѣнѣ кѣнд Романїї вецїрѣ ла атѣта кѣпошїндѣ, ка съ вреа а тѣлѣзтї пе зп Квїнтїліан кѣ рангѣрї шї кѣ богѣдїї: пѣнѣ атѣпчї аѣ тревѣт веакѣрї ла мїжлок, дптрѣ каре ачеї вѣтрѣшїї аї пошрїї дпшї алецеа даскалї центрѣ прѣпчїї лор дїп мїжлокѣл ровїлор кѣмпѣрадї кѣ арцїпт.

„Нѣ поате ѳї нїчї о преждѣкатѣ маї стрїкѣчоасѣ де кѣт ачееа, каре зїмелеце стареа дпвѣдеторїѣзї де шкоалѣ. Ачеста есте ачела, дела каре кѣлтѣра попорѣлѣї атѣрпѣ центрѣ сѣте де апї дппайнте. Аша пѣтїдїї прокопсїдїї аѣ їнѣлѣїндѣ сїпгѣр асѣпра знеї пѣрцїї маї пѣдїне дїп попор, тѣлѣїмеа чеа маре ал ачелѣїан прїїмеце кѣлївареа са дп шкоалеле елементаре.“ ѳѣрѣ де їнстїтѣтѣрї сколастїче кореспѣзїтетоаре скопѣлѣї, пласеле челе маї де жос, каре фак рѣзѣчїна шї тѣлїпа знеї падїї, ар тревѣї съ ажзпгѣ дп скѣрт ла стареа чеїї маї адѣпчї сѣлѣвѣтѣчїрї. Лѣтмеа кѣноскѣ ачеста маї дѣрзїѣ. Ла Грѣчї шї ла Романї дп времїле дїп зрѣтѣ дпвѣдетѣра школастїкѣ ѳѣ дпвреднїчїтѣ а се апѣра шї а се ажзта прїп лецїле пѣвлїче. Кѣ лѣдїреа тѣлїтѣїтоареї дпвѣдетѣрї а лѣї Исѣс, крескѣ шї копвїндѣреа, кѣшкѣ кѣлївареа тїперїмеї есе маї вѣртос дїп їнстїтѣтѣрї школастїче. Сїпгѣр варварїа дптѣпекатѣлѣї веак де мїжлок, кѣнд — прекѣт шї пѣнѣ асѣзїї дп зне-
ле цѣрї, — кредїнда дешартѣ дїнеа локѣл релїцїїї, шї дпвѣдетѣра кредїпїїстѣлѣї рѣтѣсесе словѣ тоартѣ, пѣтѣ слѣвї ачестѣ копвїндѣре. Сїпгѣр дїп ачеста се поате

еслика пепъсареа ши речеала, къ каре фхсеръ днтимпinate шкоалеле дн кжтева съте де ані; сінгър дін ачааста се поате прічепе, пентрѣ че де овце фолосітоареа старе а дивъдеторіор аша днделзнг респасе некъпоскътъ ши аша пвдін респектаъ. Карол чел маре (днпайте къ 1040 ши маі віне де ані) ведеа маі лимпедє ка коптмпораніі сѣ. Сгомотѣл възгдѣлор, пріп बारे ел дши лъді пвтереа домпіріі сале, пѣл атеці нѣвъ ла атѣта, ка пентрѣ о маі възѣ кѣлтиваре а понѣарелор сале съ зѣте къ тотѣл. Ел дїнеа не дивъцѣторіі че кѣлтивеазѣ попорѣл, токма аша де тревзінчоніі, ка ши не оставіі, каріі дн апѣрѣ дн контра врѣнмашілор дін афарѣ. Епіскопіі авеа інспекціа дн епархііле лор аспра дивъдеторілор, прекѣм авеа графіі аспра оставілор ши а кѣпیتالілор дн комітатѣріле лор. Пагѣвъ днсъ, къ дѣхѣл ачестѣі домпіоріѣ маре нѣ маѣ хѣрѣзіт ѣрмашіі лѣі; ревеліі дін лонтрѣ ши пѣвъліреа дін афарѣ а врѣнмашілор дн гідірѣ тоате гріжіле лор пентрѣ о кѣлтѣрѣ а попорѣлѣ днпайтеътоаре. Дн міжлокѣл тѣрѣврѣрілор; неціінда се лъді днтре тоате пласеле къ зп кіп днфрїкошат. Інстітѣціа тінеріміі ера рестрїнсъ маі сінгѣр дн мѣнѣстірі, ши токма пентрѣ ачааста еа тревзі сѣ іа зп дндрептаріѣ рѣтъчіт. Фіндкъ шкоалеле понеціі ста дескісе маі мѣлт нѣмаі прѣпчїлор де фаміліі богате ши новїле: аша попорѣл чел пѣрѣсіт ажѣнсе къ днчетѣл ла о днтѣперечїте а дѣхѣлѣі, каре трече несте тоатѣ днкіпзіреа. Тїнерїмеа крескътъ дн десѣвършітѣ сѣлѣтъѣчіре, се арѣпка дн тоате фѣрѣдемеціле, днпротїва кѣрора крєдїнда дешартѣ, че къ мѣлт маі

пайте кѣпрїнсєсъ локѣл релїціі, пѣнеа о ставїлѣ фоарте славъ. Маі не зрѣтъ, дѣпѣ че фѣртѣеле (полїтїче ши релїціоасє) с'аѣ маі ашезат, кѣлтивареа попоарелор днкъ пѣтімі о скїмѣаре днсемпѣтоаре. Де мѣлт, ши маі претѣтїденї, се сімте тревзїнда, де а рїдїка шкоалеле атѣт де адѣлк кѣзѣте; днтре тоате націіле кѣлтивате с'аѣ децентат сілінда, де а днтродѣче дн шкоале зп дѣх маі въз. Домпіорі, гѣверне, дерегѣторі пѣвлїчі, дивъцаці, преодїі дши днтїнд мѣлн не днтрекѣте, спре а да шкоалелор зп дндрептаріѣ атѣсѣрат тревзїндєлор веакѣлїі ши релѣцілор локале, ши респѣзеторіѣ днпалтѣлїі скоп а кѣлтивѣрїі оменїміі. Де кжтева зєчі де ані днкоачє (маі вѣртос дн Цєрманїа, дар ши дн Англїа ши дн Франца) с'аѣ фѣкѣт фоарте мѣлт пентрѣ дивъдеторі възпї ла шкоалеле сѣтеціі; ічі колеа с'аѣ келтѣіт сѣте марї, спре а днтемеїа анѣте препарандїі, днтрѣ каре отѣл шкоалєї сѣ се поатѣ прегѣті пентрѣ вреднїка де чїнсте кіемаре а са. Пагѣвъ, къ днвѣпѣтъдіріле де шкоале пентрѣ знеле цѣрі сѣнт маі мѣлт пѣрѣте, декѣт адеврѣратє! Адєсєорї днвѣпѣтъдірі де ачелеа мѣлт лѣздате се пар а фї асєтєнеа дїрецерїі зпзі інстрѣмент де мѣзікѣ въз, днсъ фоарте пѣрѣсіт ши прїп ѣрмаре къ тотѣл нетревнїк, не каре пої дін трєчєре де времє ан дѣпѣі, дакъ лаш пѣтеа фолосї фѣрѣ сѣ кієлтѣім пентрѣ дѣпсѣл. Днсъ тотѣш пентрѣ ка чева сѣ фачєт, саѣ чел пвдін ка сѣ арѣтъім къ воїм а фачє, кѣрѣцім інстрѣментѣл не дін афарѣ де праф, днтїндем ічі колеа кжте о коарѣ рѣпѣтѣ, дн днстрѣпѣм пвдїнтєл, кѣпѣтѣм ши не възѣрѣм, кѣмкѣ інстрѣментѣл тот маі дѣ

топърѣ, шѣ къ тотѣш неаш ажъис скопѣл
 шѣпъ дѣ вѣтва. Къ реформеле де шкоа-
 ль дѣкъ пѣ мерце къ тѣлѣт маѣ вѣне дѣ
 знеле цѣрѣ. Топѣл домпиторѣ есте аѣоло,
 а дѣдрепѣ шкоалеле. Дѣкъ че се дѣ-
 дреашѣ? ниѣе ниѣикѣрѣ маѣ, дѣтр'ачеа
 свѣдерѣле де къпѣтенѣ ретѣл. Кѣтм с'ар
 скѣтѣа тоатѣ треаѣа спре маѣ вѣне, кънд
 пѣтмаѣ зечѣѣала дѣн знеле венѣтѣрѣ
 с'ар дѣтревѣнда спре а шѣлѣтѣ маѣ вѣнишор
 пе дѣвѣдѣторѣ! — Че поате шѣ че ва
 фаче дѣкъш чел маѣ харѣк дѣвѣдеторѣ,
 дакъ пѣтерѣле сале сѣлѣт обосѣте прѣн о
 вечѣкѣ лѣпѣаре а челор маѣ неапѣрат тре-
 вѣнѣчоасе спре цѣпереа вѣедѣи? Бѣрѣвѣдѣа
 лѣи се дѣкѣвоаѣе свѣпт повара лѣпселор;
 непрекѣрѣмателе грѣжѣ неѣтрѣ хрѣпа са дѣ
 фак посоморѣт, шѣ иѣна са о дѣнѣл де
 свѣпѣраре шѣ де зрѣ асѣпра ачелора, карѣ
 пѣ преѣвѣск аѣара лѣи сѣдоаре. Каре пѣ-
 маѣ къ тѣакѣ грѣа дѣшѣ поате къѣдѣга че-
 ле тревѣнѣчоасе, шѣ тоате чеасѣрѣле сло-
 вѣде есте сѣлѣт а ле дѣпоарче неѣтрѣ къ-
 цѣг, дакъ пѣ вреа сѣ тоарѣ де фѣаме
 дѣпреѣвѣ къ фѣамѣлѣа, ачела лѣкрѣ фѣрѣ
 пѣчѣ о вѣкѣрѣ дѣтрѣ кѣмареа са, аша дѣр'
 шѣ фѣрѣ вѣнекъвѣпѣаре. Лѣпѣцѣт ла пѣ-
 тѣлѣт де о лѣпѣкъ ка де фѣр, кътѣа рѣдѣ-
 ка ел пе алѣи ла челе дѣхѣвѣнѣчѣдѣи? Де-
 скѣжѣлѣ, ка шѣ цѣрѣл де ѣарѣа оѣоарѣ
 орѣ че семѣндѣ маѣ вѣпѣ. Ынде дѣтрѣ о
 комѣнѣтате дѣвѣдѣторѣл пѣ есте маѣ тѣлѣт
 преѣвѣт дѣкът пѣимѣтѣл де зѣ, аѣоло маѣ
 тоѣеаѣна дѣскѣжѣлѣ есте неапѣрата зр-
 маре. Ачел ом тревѣне сѣ фѣе пѣскѣт де
 дѣвѣдеторѣ шѣ пѣтрѣнс де о кѣратѣ ѣ-
 вѣре кътрѣ стареа са, каре дѣп тѣжѣлѣкѣл
 грѣжелор неѣтрѣ хрѣпа вѣедѣи, пѣ се тѣме
 къ ва обосѣ ла кѣмареа са.

Дѣн тоате ачестеа се веде, кътѣкъ кѣе-
 мареа дѣвѣдѣторѣлѣ пе кът есте грѣа,
 пе атѣта е шѣ дѣпѣлѣтѣ шѣ фѣрѣтоасѣ.
 Скопѣл дѣрегѣторѣеѣ сале есте еѣѣкаѣѣа
 омѣлѣи дѣпѣлѣт ѣрѣнѣпѣеле ла дѣчѣпѣтѣл
 ачестеѣ дѣсерѣтѣдѣи пѣтѣрѣте, Ел ачестеа
 скоп дѣ аре деапѣрѣрѣеа дѣпѣлѣтѣеа сѣѣле-
 тѣлѣи сѣѣ. Вѣчѣ дѣр' ел дѣтрѣ дѣвѣдѣареа
 тѣмерѣеѣ пѣшѣ рѣстрѣнѣе сѣѣера лѣкрѣрѣи
 сале сѣпѣтр ла о тѣканѣкъ четѣре, скрѣере
 шѣ сокѣтѣре. Инѣтѣтѣѣѣа лѣи тревѣне сѣ
 адѣнѣтезе шѣ маѣ сѣс: дѣвѣдѣчѣеѣ лѣи аѣ сѣ
 се факѣ фѣамѣнѣ кът се поате де вѣнѣ; еѣ
 дѣкъ дѣн прѣвѣчѣе аѣ сѣ деа пѣѣѣѣеде вѣпѣ,
 кътѣкъ вѣѣторѣл дѣ трѣжѣшѣи се ва дѣдрѣ-
 пѣта; еѣ сѣ пѣ стѣрѣпеасѣкъ ка помѣи вогаѣи
 де рѣмѣрѣи шѣ фѣрѣнѣзе, дѣкъ фѣрѣ пѣчѣи о
 рѣдѣре. Аша дѣвѣдеторѣл, де пѣрте де
 тоатѣ фѣала дѣскѣлѣеасѣкъ, пѣтрече дѣп со-
 цѣтѣтеа фѣраѣдеѣ сале комѣнѣтѣдѣи шко-
 лѣстѣче ка зѣ вѣрѣват вѣн шѣ ла иѣнѣтѣ де-
 скѣс, серѣозѣтѣтеа къ каре стѣпѣѣпѣеѣе ел
 де тоѣи тѣѣдѣларѣи шкоалеѣ, есте дѣсоѣѣтѣ
 де о прѣѣтѣнѣе, ла каре дѣвѣдѣчѣеѣ иѣтмаѣ
 къ о ѣвѣре рѣспѣктѣоасѣ пот рѣспѣнде;
 ел иѣшѣ пѣрѣде кътѣпѣтѣл пѣчѣи оѣатѣ; дѣп
 окѣи сѣи шѣ дѣкъш атѣвѣчѣ, кънд есте сѣлѣт
 а пѣдепѣсѣ, пѣ се вѣѣѣѣеѣе пѣчѣи о скѣнѣтеѣе де
 пѣтѣпѣлѣ, къѣтѣтѣѣра лѣи есте а зѣнѣи прѣѣ-
 тѣп пѣрѣпѣдѣск. Пѣлѣн де сѣнѣѣѣѣлѣт мо-
 рѣл, прѣн зрѣмаре пѣлѣн де пѣче дѣп мол-
 трѣл сѣѣлетѣлѣи сѣѣ, сѣнѣп дѣп аѣарѣ, до-
 мол, рѣвѣдѣторѣл, сѣѣргѣѣторѣл, кърат, есте
 дѣкъсѣл, пѣлѣда де тоате зѣлеле, омѣнда прѣпѣ-
 чѣлор; шѣ прѣкът ел пе сѣне с'аѣ дѣпѣлѣ-
 цѣт маѣ дѣтѣлѣс ла ачѣасѣтѣ вѣрѣдѣнѣчѣе оѣе-
 пѣасѣкъ, аша вреа а дѣпѣлѣда шѣ пе тоа-
 тѣ тѣперѣеа шѣешѣ дѣкредѣнѣцѣатѣ. Ел дѣп
 прѣчѣи даѣи спре инѣтѣтѣѣѣе чѣнѣстѣеѣе пе

лѣтеа фѣтоаре, пе патріа дін вѣторѣ, пе плателе знеі оменімі маї повѣле; ел нѣ вреа а пѣкѣтѣ дѣпротѣва вѣторѣлѣі прѣп нежнгрѣжѣреа де дѣпшіі. Фѣндкѣ зп попор кѣ атѣта маї пѣцѣн поате фѣ атѣцѣт прѣп сѣперстѣціе шѣ прѣп фанатѣст, кѣ кѣт есте маї вѣне дѣвѣдат; фѣндкѣ о комѣнітате кѣлтѣватѣ шѣ дѣн челе дін афарѣ а ле сале пѣзече маї мѣлтѣ кѣвѣндѣ шѣ рѣнд, декѣт зпа пѣрѣсѣтѣ шѣ негѣоавѣ; фѣндкѣ дѣндѣрѣжѣта дѣпротѣвѣре ла порѣпчѣле шѣ рѣндѣіемѣле маї дѣпалте маї тотдеазпа пѣрчед дѣла чеї крѣлі шѣ нежнѣвѣдѣці, карѣі адекѣ сѣпѣт сѣліці а се шлека сѣатѣрѣмор стрѣне; фѣндкѣ крѣда нецѣндѣ шѣ сѣлватѣка дѣморалѣзѣціе тотдеазпа рѣтѣжн сѣрорѣ: аша інтерѣстѣл атѣт а л стаѣлѣі, кѣт шѣ а вѣсерѣчѣі есте, ка сѣ се поарте грѣжѣ де кѣлтѣвареа тіперѣмеі. Дѣнѣі дѣвѣцеторѣі зпн дѣі заче не інѣтѣ, а дѣпѣрта дѣла сѣме орѣ че зтѣрѣ де мѣстраре ка шѣ кѣт ел, дѣн лок де а дѣдрѣпта вѣторѣл комѣнітѣці, ар фѣі нѣс те мѣіѣ ла тоате рѣлеле кѣте се пот сокѣтѣ.

(Ва зрѣта)

СЪ ВГЛАСНѢІѢ КАРЕ ЕСТЕ?

Зп дѣпн дѣн Марсіліа кѣ пѣцѣн дѣпайнте де тоарте дѣшѣі адѣнѣ нѣтѣроаса фаміліе дѣппрецѣр де пат шѣ мѣлѣемѣнд прѣчѣмор сѣі пѣптрѣ ачеа дѣлѣче вѣкѣрѣе, каре о сѣмѣці ел дѣн тоатѣ вѣаца вѣзжѣндѣі аскѣлтѣторѣі шѣ іѣвѣторѣі де пѣрѣнѣці, маї пе зрѣтѣ зісѣ: „Маї пайнте де а мѣрѣі, трѣвѣіе сѣ вѣ дѣпѣртѣ-

шеск о таїнѣ, а кѣрѣі дескоперѣре пе зпѣл дін вої трѣвѣіе сѣл дѣпартѣ. Зпѣл адекѣ дін вої нѣ есте прѣжк дін трѣпѣл мѣѣ, чѣ нѣ маї адопѣтат. . . . Съ вѣл снѣіѣз каре есте ачела?“ „Ба нѣ, нѣ!“ рѣспѣнсѣрѣ кѣ тоці, „ної кѣ тоці воїм а рѣтѣжнеа фѣраці.“ „Інѣіемѣле вѣпѣ се вѣкѣрѣ кѣнд пот іѣвѣі фѣрѣценѣі пе маї мѣлѣці.

21. ІАНЪАРІЕ,

Ла сѣрварѣ нѣмелѣі дѣпалт прѣвосѣнѣцітѣлѣі Мітрополѣт, а л цѣрѣі Рѣмѣжнеці шѣ кавалѣр а фѣлѣр де орѣне, D. D. Неофѣт, дін орѣціле челе мѣлте каре і саї зіс есте зпа шѣ ачаста.

Дѣпалт прѣвосѣнѣціте Стѣпѣне!

Зѣ де оамѣнѣ, нѣ де лѣте
Знѣі алес Архѣпѣстор,
Скѣл прѣ пѣлтѣлѣлѣі нѣте
Фѣз кіар чѣл прѣзѣлѣтор,
Іел а нѣсѣлат сѣ пѣцѣлѣгѣ.
Іѣрѣта кѣрѣі сѣ се дѣ,
Маї вѣрѣнѣк сѣ те алѣгѣ.
Іел фѣкѣ а те ведѣ.
Іоці дар асѣзі кѣ дѣлѣацѣ
Іостѣнд нѣмелѣці чѣл вѣн
Фѣраці де лѣзѣгѣ вѣацѣ
Іѣн мѣіміе шѣ шѣці комѣнѣ.
Ор каре, дѣпѣ дрѣпѣтате
Іѣзѣдѣці дѣ нѣжн ла чер
Іар сѣ ані мѣлѣці, сѣпѣтате
Іѣрѣмеі сѣіѣте дѣці чер.

А. Папѣ,